

Avenir

PUBLICACIÓ SETMANAL DE NOUS HORIZONS DE PERFECCIÓ

ANY I; N.º 3

BARCELONA, 18 DE MARÇ DE 1905

SUSCRIPCIO: { UN ANY Ptes. 5
SEMESTRE » 2'70
EXTRANGER, els mateixos preus en francs.

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:

Sant Pau, 112, 3.er

PAQUET DE VINTICINC EXEMPLARS, 1'75 PESSETES.

Un sol número, 10 cèntims

Els Rebels Constructors

Sota aquet brillant i rialler cel d'Espanya, en aquet país de sol esplendent i terra feconda enlletgida per l'incultura i pobresa del major nombre de sos habitants, és-on, tal vegada, contrastant tot amb la Natura, es té una interpretació més meququina i antipàtica dels esperits rebels, afavorida en bona part pels mateixos que aquí gosen afrontar la malavolència de tot-hom ostentant-ne l'honrosítil.

Per la majoria de gent, rebel i insociable, rar, esquerp i busca-raons, volen dir lo mateix, i tot plegat fa en plural *los elementos extraños* inventats i propagats, amb la piadosa intenció d'estiracordetes que cal suposar, per alguns pobres diables de la premsa burgesa d'aquí i de més enllà de l'Ebre sempre que extrems de gana i d'opressió mostren la llaga viva de les iniquitats socials.

Però no's tracta ara de fer una definició ennoblidora del mot rebel, sinó del que's cregui ser-ne digne emportat per ansies de derroament de tiranies i de viure deslliurat i feliç, pera halenar-lo a que s'esforci, si li plau dir-se'n, a fer-se'n una concepció més completa i enlairada i, per consegüent, més dignificant i revolucionaria de lo que ell hagi cregut fins al present.

Per nosaltres—i per l'història de tots els temps—rebel és sinònim, no sols de descontent, de renyit i de combatent contra no hi fa quin tirà o institucions mantenidores de misèria, d'esclavatge i de mort, sinó que sobre tot ho és d'esperits innovadors, de precursors, de sers grans i clarividents esbrinadors del més enllà i que, sentint-se empresonats i empetits en un ambient de tenebres i d'enviliment, rompen amb ferma estrebada's obstacles que s'oposen a la lliure evolució humana, brindant als pobles els elements constructors de vida novella que amb sa conducta i pensa serena han elaborat constantment durant el temps que ha precedit al nou ordre social més perfecte i encoratjador per ells preconcisat.

El rebel per dalit de simple rebelió no'l comprenem nosaltres. No'l podem comprendre. Estem acostumats a que allí ont hi trobem un mal, un defecte, una tara, trobar-hi també, o al menys volguer-hi trobar, un remei, una perfecció, un rejuveniment, una supressió, si cal, per dolorosa que siga, comptant

sempre amb noves fonts de vitalitat i de millorament.

Ens hem rebelat contra la pròpia família, contra aquet sarcasme que'n diuen ordre present, contra les amistats, contra tota mena de *conveniencias*, contra les rutines i esquifiments dels mateixos que's diuen companys nostres, precisament per això: perquè concebim, i fem tot lo que podem, sense calguer esforçar-nos-hi gaire, pera viure-la ideal i pràcticament, una altra vida del tot diferent i oposada a l'entristida i de migrat vegetar de l'actual. I és també precisament per això que ara'ns ve de gust trucar un xic a l'espall dels que'ns són més afins, joves i vells, i dir-los:

Vaja, prou! Desperteu-vos! No us deixeu revellir més! Fora aquet posat de capficats! Fora aquestes mirades de recel, d'afany de murmurar, d'etern i sistemàtic discutir i d'escassa fecunditat d'obrar com rebels que us dieu! Llenseu-los els manuals de revolta i d'emancipació que us aplanen el cervell, que us torcen els sentiments i us minven i emmetzinen cada dia més les energies del vostre voler generós! Orejeu-vos, varieu, canteu, ploreu, balleu, si convé! Espigoleu goig i força per tot-arreu! Viviu! Viviu tant com pogueu desencaparrats de tot, que vosaltres que un dia coneguéreu la dignitat humana, tremolant-vos el cor d'esperança al trepitjar per primera vegada les dreceres del nostre avenir venturós, no necessiteu sacrificar místicament la vostra existència ni seguir les petjades mai prou segures de cap mena de profetes, perquè l'ideal pot viure en vosaltres, en vostra vida exemplar, en vostres estudis i observació, en vostres accents originals, en vostres joies íntimes i en vostres feres imprecacions, en vostre intel·ligent fet demolador de tot lo rui i alhora constructor de tot lo que us siga grat i il·lumineu amb la flama santa del vostre esperit sempre jove i hermosament rebel.

FELIP CORTIELLA

LA SUPERSTICIÓ MODERNA

Ha calgut que arribéssim al segle XX; ha calgut que totes les supersticions i falses creences caiguessin trocejades per l'aspiració del progrés integral de l'humanitat; ha calgut, en fi, que l'home es pogués afirmar el seu únic déu i l'àrbitre del seu destí, pera que se'ns presentés al davant nostre i ens amenacés altre cop amb la limitació de la completa llibertat una nova superstició, un nou obstacle en el camí del nostre perfeccionament vital:

la superstició de la ciència. No crec que mai s'hagués vist una tant ostensible i monstruosa paradoxa. Lo cert és que existeix i hem de combatre-la.

La ciència, la gran destructora de supersticions, l'anorreadora de dogmes i prejudicis dels homes convertint-se ella mateixa, per la equivocada interpretació que se li dona, en una font supersticiosa.

Es una d'aquelles realitats que desconcerten i desperten en els cervells desapassionats fondo i positiu malestar. Perquè si tot un sigle de positivisme, si tot el ferm esforç dels mestres de l'anàlisi de la centuria passada, si totes les conquestes a les forces ignorades de la naturalesa i posades al servei de l'home han servit pera aixecar un nou idol al camí de la perfecció humana, creieu que fa arribar a dubtar del positiu avenç de l'humanitat.

Els investigadors de les nombroses energies disperses arreu i que del seu veritable coneixement en poden néixer nous elements pera emancipar a l'home del pesat esforç muscular, han sigut captivats per les lluentors dels resultats que anaven obtenint del seu treball, han sigut atrets per l'afany de noves obtencions i han quedat tancats dintre'l món-ciència que ells s'havien format, anul·lada la seva personalitat i venint a convertir-se en un nou engranatge de la gran maquinària de les investigacions.

I és que, entregats per complert a la fredor analítica, s'han oblidat de que viuen i que és la seva pensa la que amb l'escalfor de l'hale-nada vital que l'anima's hi va presentant al davant els propis fruits que ells equivocadament han cregut produïts per aquella abstracció que'n diuen ciència.

I fixeu-vos-hi com ho creuen això; no pensu que sigui solament una frase lo que he dit més amunt. Els hi haureu sentit dir nombroses vegades «i aquesta ciència obtinguda la posarem al servei de l'home pera emancipar-lo»; és dir, que no és pas l'home, segons ells, lo que ha d'emancipar a l'home, no és la pròpia intel·ligència, és una cosa independent, la ciència, lo que ha de lograr-ho. I veus-aquí lo que succeeix aleshores: que acostumat a considerar-la com cosa externa a l'individu, se li dona un valor positiu que la converteix en potència i, escalonant els resultats obtinguts amb els que falaguerament se'n prometen veient marxar amb progressió ascendent les meravelles que n'esperen, senten neixer-los-hi dintre d'ells un agraïment profund, un reconeixement sincer per la causa d'aïtals presentalles, punt de partida d'un culte nou: la religiositat d'un poder sobirà del que n'esperen innombrables beneficis pera l'humanitat.

I ja tornem a tenir la pensa humana encaillada de nou en la vella tasquera del seu millorament vingut de fora. Ha fet tant de mal a l'individu en tots els temps l'anteposar a la seva personalitat qualsevolga teoria de benestar, que creieu que n'hi ha pera desesperançar de totes les benhaurances que pugui portar-li's més bells i agradosos sistemes de perfeccionament.

Sempre que l'home s'ha descuidat que abans que membre d'una agrupació social,

que primer que arxiu de coneixements, que primer que utilitzador del llegat experimental de les generacions passades era individu, ha caigut en lamentables equivocacions que li han detingut una vegada més la seva evolució. La confiança en nosaltres mateixos, veus-aquí'l camí de tot progrés; i aquesta expansió natural de la nostra individualitat en els ordres psicològics i fisiològics és lo que'ns ha de conduir al més enllà. Al concretar el nostre jo a la vida relativa de les ciències, el convertim en una fórmula matemàtica, és dir, que abans d'executar un acte ja sabem els resultats que'n tenim d'obtenir, i tot lo més que'n podem esperar aleshores és la sorpresa d'un nou descobriment però quins resultats ja havíem previst: haurem fet de les diferents emocions, de les sensacions del ser que viu, combinacions i reaccions físic-químiques; l'intel·ligència humana s'haurà convertit en un prisma cristallinat en el que s'hi podrà reflexar de mil maneres la llum, però quins colors ja sabrem que no poden passar dels continguts en la gama.

No és pas aquet l'avenç de l'individualitat: l'home, abans que tot, sent; abans que tot, forma part de la grandiositat de la natura, de la que, si ha de ser una partícula armònica, ha de donar a totes les seves manifestacions de vitalitat l'expansió que'ls hi calgui. El volguer tancar totes aquestes energies dins de l'anàlisi fred, limitades per l'autoritat d'uns principis reconeguts, per científics que siguin, és atentar contra la seva llibertat d'individu, és prostituir-lo. A la ciència l'home ha de tenir-la com a un recurs pera valdre-se'n quan la necessiti, com tots els coneixements que posseeix i utilitza en els moments oportuns, però mai ha de volguer basar la seva vida sobre aquets coneixements, perquè aleshores es convertirà en un esclau de la pròpia experiència i l'existència se li tornarà mecànica, racional, si's vol, però al fi mecànica. Mireu un d'aquets inutilitzats com a homes per la ciència fora de les parets de les ciutats, on sembla que's troben en el seu únic element, i els hi veureu l'artifici de la seva vida: les grans masses de montanyes que us donen punts de vista delitosos pera explaiar-hi l'encongiment de l'esperit, que us envien les hale-nades sanitoses, que us conforten l'organisme, per ells no són més que commocions geològiques; les terres, amb ses coloracions infinites, amb ses tonalitats diferents, que us donen idea de la varietat i riquesa de promeses que fan als homes que les estimin, són per ells aglomerats de silici i argila, calc, fosfats i components orgànics; les mils plantes, els arbres ufanosos brindadors de fruits esplèndits, són exemplars de tal família provinents de qual varietat; les aigües que s'esmunyen rialleres, una combinació d'hidrogen i oxigen; l'aire que us circonda i reviscola, una mecla de nitrogen i oxigen; les remors agradoses de les boscuries, ondes sonores; els núvols que voleien i matisen l'espai amb sos bells contrastes de llum, masses de vapor d'aigua; l'azur profund on s'hi emmiralla la vostra pensa, aire rarificat; i tot el grandios conjunt de l'infinit on l'home hi troba l'armònica i sobirana imatge de les eternes

aspiracions d'un progressiu desenrotll de les energies latents en tota la natura, estrelles, sols, satèl·lits, corbes elíptiques, paraboles i el buit vagorós, la negror de lo desconegut.

Creieu que entristeix dolorosament el veure aquets homes a qui'l séc maneig de l'intel·ligència's ha convertit en automates dels seus propis coneixements; han anat bastint un grandios cas al seu entorn sense fixar-se que quedaven reclosos dintre de les alteroses muralles que aixecaven i que la vida expansiva imatjada en la mateixa natura quedava fora. No se'n han adonat d'això, i continuen dintre d'aquell ambient artificial que'ls hi empetiteix cada vegada més el goig de viure; i és que ells no'l senten aquet goig, no s'hi han entregat mai a les supremes gaudances d'una vida deslliurada de tota preocupació, no han pogut sentir-se una sola vegada armonisats dintre del gran tot del univers, vivint la pròpia vida de ser independent, sense esperar res d'un demà combinat dintre un laboratori sociològic. Han volgut fer un llac pera agafar totes les preocupacions i s'hi han caçat la vida; i que no esperin pas deslliurar-la am la ciència: és la ciència la que ha de ser orejada i deslliurada de l'insu dogmatisme per la saniosa halenada de la vida; és la ciència la que s'ha de posar al servei de la vida pera contribuir a la fruïció de totes ses energies naturals, i ja veureu aleshores produir-se sense esforç el gran conjunt vital, la ciència de la vida. No ho dubteu: és precis que'l ser humà's recordi sempre que la seva personalitat és formada per sensacions naturals, a les que hi ha que dar lliure expansió, i per idees que han d'anar purificant aquestes sensacions i que d'aquesta armònica unió ha de resultar-ne l'home perfeccionat, i és precis també que s'oblidi sempre que pugui del calificatiu d'*homo sapiens* am que'l coneixen els naturalistes.

JAUME BAUSA

Diàlec parisene

L'altre jorn, al cap al tard, en Sylvestre i jo ens passejarem en silenci pels Camps Eliseus. Els nostres ulls feien gojar a la nostra ànima de l'hermosura fabulosa dels jardins, dels palaus i del cel, en quals resplendors d'incendi semblava que arborés el món vell, am ses mentides i ses infamies. Tot d'una, amb el seu alt pensar, el meu amic em va dir:

—França seria'l país més bell del món i París la ciutat més bella de França, si la llibertat no hi fos sols de nom i la vida sigués menys dura que en els altres punts.

—Cert és. La policia mana aquí, quan és el poble qui deuria manar. Uns quants gojen a París de tots els plaers de la vida, mentres els més es priven de lo necessari a la vida.

—I França ha tingut d'esperar que'l gran talent d'en Clémenceau imposés a les Cambres un projecte pera garantir la llibertat individual.

—Realment necessari és això, puix en comptes de protegir al ciutadà, la policia l'ataca, sobre tot quan és qüestió d'obres lliures que's reuneixen, a la Cambra del Treball, pera discutir assumptes propis. A els lladres i els assassins, en cambi, se'ls deixa fer de les seves am llibertat pels reconcs de París, puix si la policia els fés desaparèixer, aquesta no tindria raó de ser. Cal, doncs, pera ella, que existeixin lladres i assassins. Ella és qui més ales els dona, del mateix modo que en les manifestacions de treballadors, en comptes de vetllar per l'ordre, hi fomenta brutalment el desordre, pera així donar raó d'utilitat.

—El govern fa'l sord a tota queixa i es complau en oblidar ses responsabilitats: en Lépine, comandant de policons i instrument d'ell, se li imposa i és qui, en realitat, governa i bastoneja, tot i gaudint de l'irresponsabilitat dels seus actes, lo que verament és paradoxal, com l'organització social.

—El gran enemic del proletariat és el món financer, que fa servir als governs d'homes de palla. Els agiotistes són els qui més parlen de patria i d'honor: bé que, en realitat, es preocupen sols de posar una i altra cosa a llurs peus, per medi del poder, i a llur but-

xaca, am les grans estafes nacionals, que's fan pagar al poble sense fortuna per medi d'impostos, que ells, inspiradors i constructors de les lleis, tracten d'evitar.

Tot enraonant així, arribaren fins a la Madalena—monument consagrat a una venedora d'amor, lo qual escau a París, on regnen d'allò més les venedors d'amor—i els nostres pensaments moriren entre'l brujit de la ciutat fosforescent. Era ja de nit. I el caminar encisador d'una dona bonica—de vestir elegant i còs provocant—feia que'ns aturem, ens girem i s'encengués una flama en els nostres ulls. Després, tot prenent l'aperitiu, el meu amic Sylvestre em va contar la llegenda del Sàtir lleig i de la Nimfa hermosa.

J. PÉREZ JORBA

París, 7 Març 1905.

ENVOLCALLAMENT DE DOLOR

II

Ja casi s'havia esmortuït en el seu cor l'agror de les escenes abans presenciades, quan una altra més dolorosa encara va renovar-lo. La casualitat am llenguatge espontani i venia a donar-li la raó ensenyant-li d'on venia'l mal, ont ufanava i les conseqüències; ho feia fredament, encadenant els fets am saviesa de filòsof pera que jutjés i els profundís, sent aquella escena com el resultat de les altres.

Vora la porta d'un quartel estaven aturats una colla d'homes i dones. En tots es remarcava damunt seu una miseria extremada; l'aclaparació moral es mostrava pels gestos i exclamacions indignes de criatura humana. Uns repenjats a la paret, altres asseguts a terra, que, per vergonya o per por de que'ls traïessen, no s'acabaven d'ajagar, tots portaven a les mans, o tenien a vora seu, trastos de tota mena: *latas* de conserves, pots indefinibles, alguna cagola escantellada i fins s'hi veia un cantí de llauna que, treta la tapa del damunt, servia d'olla. Eren els pobres que esperaven els sobralls de ranxo dels soldats. N'hi havia que encara feien gatzara ben abstractes de son llastimós estat; alguns es veia que entre ells es planyien de la seva miserosa situació, però resignant-s'hi, com si la desgracia que'ls afligia no tingués remei. Allunyat dels altres seia un pobre vellet; tenia el braç apoiat als jonolls i a la mà hi deixava descansar son cap; en sa mirada s'hi veia una ombra de tristesa esfereïdora, remarcant-se en l'expressió total de son rostre amarc sofriment i odi profund. En aquell home s'imatjava'l dolor de tot-hom, en son cor hi tenia estada l'horrible sofriment humà. S'esperava veure obrir els seus llavis pera llessar flagelant anatema contrals que li havien donat la vida i els que li feien l'almoïna, la miserable almoïna, i com una burla'l compadient; també arribava l'anatema als que com ell anaven, morts de fam, a buscar l'olla de menjar, indigne d'homes; lo que s'havia de llessar. Pera tots era l'imensa acusació del pobre vellet, perquè tots eren culpables dels propis sofriments i dels d'altres.

El sol il·luminava de plé a n'aquells sers embrutits, fent ressortir millor els seus pellingos; am sa llum adquirien gran relleu aquelles figures de cara i mans de color groc bronzejat, color propi de la miseria. Quina diversitat de tons! *Poses* de conjunt més ben armonisades no's podien trobar! Algun pintor dels que corren que no exerceixen l'art més que pera lluir la traça que tenen a copiar tot lo que veuen—i no veuen més que lo superficial—s'hauria entusiasmat de debò.

A l'Albert no podia fer-li'l mateix efecte; al contrari, l'indignava trobar sers que arribessin a caure en un rebaixament tant complet com si fossin goços que van famolencs a la que salta d'un ós, però encara més l'exaltava que altres sers, de la mateixa raça, amics, parents, i pot-ser germans, ho comportessin, no s'averonyissin de que homes com ells, am dret a viure com tot lo que neix, haguessin de mendicar un troc de pa. Bé prou ovirava la causa d'aquet descuit criminal i el per què no's fixaven en el dolor i plany dels seus sem-

blants: era perquè's trobaven en el mateix cas; també ho eren de mendicants, més indignes que'ls pobres que ho feien pera satisfer una necessitat que condemna a mort al que no la complau; ho eren de falsos honors, de ridiques vanitats, de riqueses pera expandir vicis i satisfer esbojarrades ambicions, sent barbres dominadors i esclaus alhora. I així, indiferents en lo més interessant, la germanor entre'ls homes, tots són engolits pel mateix dolor: el de trobar-se isolats en el gran oceà de les megüines passions, arribant rara vegada per l'esperit humà'l vaixell de blanc velatge missatger del pur goig, de tot-hom desitjat: un cor amic, franc i noble.

Sense esma casi, fugí d'aquell lloc plé d'engunia, amoniat i greujós. Sentia necessitat d'orejar-se i aclarir son cap enterbolit. Va dirigir-se cap a Cantunis, passant pel port del carbó, arribà a l'escullera d'aquell indret, va ficar-se endintre i, saltant a les roques de la banda d'alta mar, es buscà un seti pera poguer descansar. Desitjava estar sol; allí casi ho conseguia, tret d'uns quants pescadors que, asseguts al bell cim d'una roca i am la canya a la mà, esperaven pacients que algun peix es deixés enganxar. També hi havia algun home que, com ell, buscava esbarjo en sana atmosfera i a plé sol passejant per l'improvisat passeig, que per la seva forma no és difícil fer-se l'il·lusió de que s'està en la coberta de gegantina nau.

La marinada venia amorosament a refrescar son cap abrusat per les emocions intenses d'aquell matí. Ja tranquilisat son cor i asserenat el cervell, dirigí la vista cap a ciutat, que's estenia fins a la falda de les montanyes que l'anellaven gentil i encisadora com dona posturera, però de cor dur i glaçat. Contemplant-la i pensant en les miserioses escenes que se li havien oferit, en el dolor que corria pels seus carrers, més s'afirmava en sos ideals. No era pas feina de sectari la que s'havia de fer. Prou lluites de partits, que no donaven cap fruit; totes les lluites s'havien de convertir en un grandios i bell desig de bon viure pera tot-hom. Era una feina coratjosa la que hi havia a fer: ajuntar en tendra abraçada a tots els homes i asserenar-los i amorosament treure de son cor la sofrança...

Ell estava ben cregut que no era res més que endoloriment aclaparador la passivitat dels homes en suportar una vida d'enviliment, lo mateix que'ls voltés en la sang i fés esbategar amb esclai son cor els barbres martiris soferts en la marxa ascendent de l'humanitat, concebuts per imaginacions exaltades i crudels en lloanga a ídols sanguinaris o pera ofegar xardorosa flama de revolta i lliberació. Tots aquets records ancestrals els porten al pessimisme; el collar de l'esclau, a pesar de tot, encara'l duen ben aferrat al coll, i és lo que fa suportar resignadament les pitjors baixeses, les més greujoses indignitats i fa fer les més innobles accions. Si no fos així, com s'explicaria que'ls infants, començant a viure, els ulls se'ls hi obrin esclaiats i, en comptes de tenir l'alegria de la Primavera i l'hardidesa del que tot li és nou, volguin anar de renglera tristots i pansits? I els joves de vint anys robats de les masies, on tal vegada se sentien lliures com el vent i s'hi havien criad tant forts com els roures i tant alegres com el sol que'ls havia colrat la pell, com podien subjugar-se a la fastigosa disciplina? I al jovent de ciutat li és possible ofegar l'esclat dels vint anys, els desitjos del seu cor refinat? Com pot dominar-los i abandonar per un temps determinat la sed de divertir-se i entrant a files ja tot quedi sospès, lo mateix que fos possible matar la vida per un quant temps? I els pobres vells que, després d'haver treballat tota la vida sense descansar ni un moment, sent l'existència per ells un llarc calvari de tristesses i amargantes privacions, sempre havent produït pera tot-hom però mai pera ells, s'accontentin a l'acabament de sa vida am pidolar un plat de vianda, quan la tenen tant guanyada!

Sí, no li quedava cap dubte: tots acceptaven aquesta manera de malmetre-sper por de no augmentar el sofriment: així's conformaven per la temença d'un pitjor.

Desviant-se dels humils, dirigí sa pensa cap els ditxosos, els agavelladors del plaer, els sacrificadors de la felicitat de molts pera tenir-ne una d'esquifida pera ells tots sols.

Però tampoc ho són de ditxosos, no se'n escapen de les urpades del dolor: no'ls fa profit la dita teixida am sospirs, malediccions, llàgrimes i penes. Entre ells són egoistes, no procuren més que per la pròpia satisfacció, i la por de arribar a l'estat de les seves pobres víctimes fa que s'enganyin, s'esmicolin i, fent-se l'amic, estan esperant quins seran els devorats pera repartir-se els bocins, vivint sempre amb engunia per ses riqueses. La benhaurança desitjada vola lluny d'ells, lluny, molt lluny!

Era en va buscar la felicitat: enlloc s'hostatjava. Però ara ja no l'acovardia l'espectacle paorós del dolor envoltant la terra. El cant etern de les ones l'esperançava, donant-li halens poderosos pera exterminar-lo. Fruïa'l goig mai prou fruit de Natura. El sol riellava un estol de vivíssimes resplandors en el mar, que semblava d'argent viu; un vol de gavines jogava sobre l'aigua, confonent-se, quan massa s'hi acostaven, am les bolves d'escuma que formava l'enjogaçada marinada. Així com abraçava l'infinit a n'el mar, fonent-se en estret llac el blau de l'aigua i el desmaiàt blau de l'horitzó, ell acoblaria als homes lliures i heroics i els hi diria: «Anem tots plegats a portar el contra-vereno als enverenats pel dolor; anem a esbargar de sos cervells dogmes i preocupacions; ennoblím als homes pera que cada un sigui un rei; portem-los-hi la joia conscienta i esvanim la que posseeixen, que, més que joia, és narcòtic d'oblit; fem-los-hi sentir el desig de vida intensa, el goig de l'amor lliure i dignificat! Cada un fent i treballant am tot el seu poder: vosaltres, els savis, podeu contribuir-hi am filosofies espurgades de rancia metafísica i de moral falsa i anul·ladora: els científics, am vostres revelacions de lo ignorat, am vostres descobriments enginyosos pera fer més facil i descansar la marxa de l'humanitat, ensenyant-li també'ls drets que té a gaudir de tot; i vosaltres, artistes, sent els missatgers, quan no'ls precursors, de tots ells, amb accents arrencats del cor del poble, am figures i visions d'una humanitat més perfecta, am recits sadollats de vida i de pròpia observació, els cavallers de la sinceritat i de la bonesa humana oferint arreu creacions d'art viscut i desitjat viure...»

Quedà extasiat amb el goig suprem de futura deslliurança, mentres les ones, am son incançable va i ve, rellicaven en la molsa del tapicat rocatge, fonent-se en fantasiosos regalims d'escuma, i les aus, gegantins papallons del mar, no finien son volejar silencios per sobre l'aigua...

MARIA VILA

Més enllà

Els que creuen que la massa del poble és incapaç de moure-s en sentit revolucionari pera fer un daltabaix de l'estat polític social existent, estan tant fora de la realitat com els que creuen que dita massa és de facil manejar per qualsevol apte *manejador*. Als primers se'ls figura que les energies del poble estan completament mortes perquè avui ja no's fan barricades pera fer caure'ls homes que estan al poder i substituir-los per altres; i els segons s'enganyen també si perquè un insignificant àtom de la massa aplaudeix la presència d'alguns *leaders*, creuen que aquets poden arrastrar al poble.

A la massa ja no l'arrastra ningú; i això, que pera molts és signe de decadència, és, al contrari, un signe de millorament.

Els partits retrògrades que anys enrera reclutaven milers d'homes disposats a matar-se mutuament per un tira blanc uns, negre altres, no tenen ja cap influència en la massa; l'oferiment dels deu rals i les espartenyas no dona ja resultats, ni en períodes de miseria. I els partits anomenats *avencats* avui en activitat formats per una insignificant minoria que composa'ls partits republicans, no passaran de jugar a les eleccions; tot lo més que podran fer és algun que altre diputat *obrero*.

Ni'l catalanisme, que *sembla* que a Catalunya hauria de comptar am la massa del poble, té tampoc cap influència en ella. I és que'l poble obrer, que forma la gran massa, és indiferent ja a totes les aspiracions políti-

ques, perquè ses voluntats no's troben ni poden trobar-se en elles. És inútil, doncs, que'ls catalanistes vulguen fer *propaganda intrusa* en les societats obreres, ont els republicans fracassaren a l'intentar fer lo mateix.

L'actual agitació mundial obrera, am ses rebeldies i am ses demostracions de solidaritat internacional, patentisa bé que'ls veniders aconeximents no seran obra de quatre *leaders* arrastradors de masses inconscients, sinó de la consciència de les mateixes masses.

Aquesta agitació per una part i les represions insensates dels governs, que pretenen acabar am les energies de l'obrer i am ses aspiracions de justícia social, són símptomes de no llunyans aconeximents en el món que no podran deturar els polítics i governants. Els primers ho han provat ja am tota classe de *democràtiques* tramoiies legals, que no han resultat més que inútils paliatius pera curar el malestar obrer, puix que totes ses *noves lleis i reformes* no han servit més que pera crear *noves ilegalitats i informalitats* que han sigut causa de *nous* conflictes i vagues *noves* també. I els segons, que no són més que'ls mateixos polítics que regeixen els *destins* de la nació, ho han provat també amb el funcionament del mauser, donant carta blanca als que'l manejen.

Però tot ha donat resultats negatius.

És inútil, doncs, que'ls polítics tots i certs *agitadors* populars pretinguen arrastrar als obrers cap ont ells volen.

Sens dubte, els obrers, desde'l societatari al socialista anàrquic, veuen am bons ulls tot moviment que tendeixi a derrocar quelcom de l'actual ordre de coses; més d'això a creure que'ls explotats se reclutaran com soldats a l'ordre de sos qüesques pera treure un tira i posar-n'hi un altre, hi ha molta diferència.

La massa no's deixa arrastrar ja per ningú, perquè ja sab lo bastant pera no deixar-se arrastrar; fins l'obrer menos intel·ligent sab que la seva emancipació no's troba en cap partit polític; i el proletarià militant sab que aqueixa emancipació's troba en la igualtat econòmica i que sols podrà realitzar-se eliminant les causes que produeixen els mals existents, que tots els partits polítics eternisen; sab que la república no transforma en res la manera de ser de la societat actual; sab que's confonen ja tant tots els sistemes de govern, que hi ha monarquies que en l'legislació són més lliberals que les repúbliques i que sols se diferenciïen en la forma del quefe de l'Estat. Per això les revolucions purament polítiques ja han caducat.

No s'enganyin ells mateixos, els republicans i nacionalistes; el poble ja no's batirà per cap personalitat ni per cap forma d'Estat, gran o petit. El poble anirà a la revolta pera fer caure lo existent, no en la forma sinó en el tot; anirà a la conquesta de sa llibertat i de sos drets—dels veritables drets de l'home—, no pera que sien solament escrits en les lleis, sinó pera que sien gojats i practicats lliurement per tots i pera tots. Tinguen en compte que'l proletarià militant observa, estudia i pensa, no inspirat per la realització d'un sistema polític governamental, sinó que tots sos estudis formen un conjunt que s'anomena sociologia, quina aspiració és la societat lliure i armònica on no sien possible les gerarquies socials i els egoismes antagonics. L'intel·ligència obrera cada vegada més general i la constant agitació per medi del periòdic, del llibre i del miting, tot tendeix a fer desaparèixer lo que del passat ens queda com obstacles posats en els viaranyes que condueixen a la felicitat humana.

La revolució s'acosta, no hi ha dubte, però no pretinguen aturar-la'ls republicans i nacionalistes, si són amics de veres de la veritable llibertat, igualtat i germanor. Aquesta trilogia escarnida per totes les repúbliques sols arribarà a ser una veritat deixant fer a la revolució, que, destruint les causes dels mals existents, arribarà a les aspiracions llibertaries del socialisme.

JOSEP MAS-GOMERI

Estimarem als corresponents i venedors del nostre periòdic que'ns liquidin lo més prompte possible, am les rectificacions de demanda que siguen del cas, a fi de normalitzar el tiratge i la tasca administrativa.

SOLI

Fredor, una fredor que congestiona la sang, fredor que feia esglair, que's filtrava pels poros penetrant fins gelar la moll dels ossos.

L'aigua que's glaçava al tocar tot just a terra, formava una mena de mirall relliscós que no deixava aixecar els peus pera avançar.

Era en va que uns homes més forçuts i valents que'ls altres, amb uns bastons llars am punxa de ferro, desafieessin encoratjats el vent que'ls feia caure, procuressin trencar aquell glaç embrutidor picant afanyosament a terra... L'aigua queia seguit, com per mandat incontestable, gelant-se'n de nova rapidament.

Fins el cel era fosc, negre, sens ni una estrella, com si avergonyides s'haguessin amagat pera posar en evidència'ls pobres fanals que ridículament brillaven com llantietes d'una iglesia.

Sota'l cercol tremolós que formava la llum hi colocaven els vençuts, els que queien extenuats, rendits, abatuts, sense lograr destruir la tremenda impedimenta que no'ls deixava viure, que'ls impossibilitava d'avançar en sa santa tasca.

Pel seu costat, i fins trepitjant-los cafement, en passaven d'altres, agafats per les parets, amb uns grans esclops vessants de palla, sens girar la cara, sens una mirada de commiseració pera aquells germans que morien aclaparats de tristesa, en mig del carrer, de fred, fred de l'ànima, per ells, per tots....

Arribà una hora, un jorn en que la poca llum dels fanals s'apagà, i els còssos d'aquells homes foren profanats i escarnits, inconscientment per uns, am tota la mala fe de les seves ànimes de fera pels altres.

La terra continuava indiferent donant voltes, sens preocupar-se poc ni molt de les lluites dels homes.

Un dia sortí'l sol!

Un sol esplendent, clar, que cremava, un sol que fonia'l gel en pocs moments, que am son calor revifà als morts sota'ls fanals, donà llum a aquelles llantietes apagades i tristes d'iglesia, am son foc va encendre les palles d'aquells esclops, que, com eren de fusta, podrida, vella, cremaren am prestesa, convertint en pols—no encendra—tot lo més proper que tenien.

En moriren molts: molts dels que no havien picat amb els bastons de punxa de ferro... i el cel s'hermosejà... i tots els homes foren felïços...

Maimés féu fred...

VALENTÍ GIMÉNEZ

DE LA IGUALDAD

Todo es variable, irregular, inconstante, desigual en el universo; este es el hecho tosco apercibido a primera vista. Pero esta variabilidad, esta anomalía, esta inconstancia, esta desigualdad, en fin, está encerrada en muy estrechos límites, que le impone una ley superior, que es la igualdad.

Iguales son los días del año, iguales los años; las revoluciones de la luna variable, en un cierto límite variables, se someten a la igualdad. La legislación de los mundos es una legislación igualitaria. Descendamos sobre nuestro globo; la cantidad de agua que cae anualmente en cada país ¿no es sensiblemente igual? ¿Hay nada más variable que la temperatura? Y, sin embargo, en invierno lo mismo que en verano, de día como de noche, la igualdad es su ley. La Igualdad gobierna el Océano; el flujo y el reflujo marchan con la regularidad del péndulo. Observad los animales y las plantas en su respectiva especie y en todos encontraréis la ley de la igualdad por encima de las pequeñas variaciones causadas por influencias exteriores.

La desigualdad, pues, no tiene sus raíces en la esencia de las cosas, en su textura íntima, sino en el medio en que están. Quieta esta influencia del corazón y todo queda en la más absoluta igualdad. La hoja es ente-

ramente igual a la hoja, la flor a la flor, el individuo al individuo. El mundo ha sido hecho con «número peso y medida»; todo lo que contiene está pesado en la balanza; es decir, sometido a la igualdad. ¿Podréis encontrar un hecho, un solo hecho, cuya ley no esté formada por una concordancia, por una simetría, por una armonía, por una ecuación, por un equilibrio, en una palabra, cuya ley no sea la igualdad? Existe un orden de conocimientos creado a priori que por una admirable conformidad rige a la vez los fenómenos de la naturaleza y los de la humanidad; son las matemáticas. Y las matemáticas, ¿son otra cosa que la ciencia de la igualdad «en todo y para todo», como dice M. Jobard? Ninguna industria sabría fabricar una esfera perfecta; ¿quiere esto decir que no puede afirmarse la igualdad en todos los radios de la esfera? La bola impulsada por la mano del jugador ¿cumpliría su objeto si estuviese construida según el principio de desigualdad?

Un estadístico poco favorable al socialismo, M. A. Guillard, ha llegado a entrever esta verdad.

«La certeza en los conocimientos humanos, dice, está en razón directa de la aplicación de la idea de igualdad. Si la economía ha sido hasta ahora incierta y debatida, es porque ha rechazado, más o menos, la igualdad. Cuando la ciencia social, libre del cieno de los abusos y del falso brillo de los sistemas, no será más que el simple desenvolvimiento de esta idea y su aplicación en las relaciones humanas, entonces llegará la ciencia social al más alto grado de certeza y de evidencia.»

Nada es igual a la naturaleza, se dice comunmente. ¿Quiere indicarse con esto que un hombre es más pequeño que un elefante? El tal pensamiento sería bien ridículo, por cierto. La igualdad que quiere negarse es la de los seres semejantes. Acabamos de ver que esta negación es precisamente contraria a la verdad; y resultante de una apreciación superficial de las cosas. Aplicada al hombre, tiene su punto de partida en la religión.

Pues bien; así como la igualdad es la ley del mundo es también la ley del género humano. Fuera de esta ley no hay estabilidad, ni paz, ni dicha, puesto que no hay equilibrio. Extraño que una verdad tan elemental encuentre contradictores. Querer que la sociedad esté fundada sobre la desigualdad es sostener que una puede estar equilibrada por el vacío, ó establecida sobre la nada, lo que es absurdo.

Todos los individuos de que se compone la sociedad constan, en principio, de una misma esencia, de un mismo volumen, de un mismo tipo, de un mismo módulo; si se manifiesta alguna diferencia entre ellos proviene, no del pensamiento creador que les ha dado el ser y la forma, sino de las circunstancias exteriores en medio de que nace y se desarrolla cada individualidad. No es por la desigualdad, grandemente exagerada por otra parte, por lo que la sociedad se sostiene, sino a pesar de la desigualdad.

P. J. P.

CARRER AVALL

Són les dugues de la matinada. Ocupacions urgents m'han retingut fins a aquesta hora pels barris de Santa Maria, i, un cop llest, em dispo a anar-me'n a retiro.

Pera arribar a casa necessito mitja hora; mitja hora més que passaré ans de ficar-me el llit, total les tres; i a les sis tinc de ser a la feina; doncs al burges li importa poc que jo m'ocupi d'altres assumptos que no siguen els seus...

Aquestes reflexions vaig fent-me tot a travésant carrerons estrets i foscos i trepitjant munts d'escombreries que alguns vehins renyits am l'higiene pública han escampat aquí i allà.

Pocs minuts trigo a trobar-me a la plaça de Sant Jaume, ont, encara que pocs, es veuen alguns tranzitants que, com jo mateix, caminen depressa, sense mirar-se mutuament i com si algú'ls persegüís.

Són pocs els que, aixecant la vista enlaire, miren el rellotge de Ca la Ciutat i caminen més depressa que abans. Segurament són

obrers que per gust o necessitat retiren tard i pensen en el quart de jornal que perdràn si al dematí s'adormen. El carrer de Fernando, l'aristocràtica via que durant les primeres hores de la nit es veu tant concorreguda, ara està deserta, i els rètols, les inscripcions i els adorns d'algunes fatxades li donen l'aspecte d'un cementiri. L'escassa claretat que s'ovira per la reixeta oberta en la porta d'algunes botigues, acaba de completar el conjunt, i cada un d'aquells establiments em fa l'efecte d'un panteó ont una mà fanàtica o mercenaria hagi colocat la llantia destinada als restos putrefactes dels que allí fossin enterrats.

Atravesso la Rambla, i, al ser davant del carrer de Sant Pau, un grupo bastant nombrós crida la meua atenció. M'hi acosto mogut per la curiositat i prompte m'entero de lo que's tracta: quatre parelles de la guardia civil condueixen una cordada de setze o divuit presos; són huelguistes acusats del delict de coacció.

La gent s'hi acosta; el grupo augmenta; i els guardias, con autòmats insensibles a tots els dolors i afectes del cor humà, contenen als curiosos am les culates dels mausers i barbotejen maquinalment però amb energia amenaçadora aquesta frase: ¡Atrás, paisano!

I els presos, fortament amanillats de dos en dos, caminen depressa i com si tractessin d'esquivar la mirada dels curiosos. Uns van amb el cap baix i am la gorra o el berret enfonsat fins als ulls; altres, més despreocupats o més convençuts de l'injustícia que amb ells s'està cometent, fixen la vista en l'escàs públic, ferint per aquet motiu la susceptibilitat d'un guardia que assegura en veu alta que un pres no té dret a aixecar la vista enlaire.

I presos i guardies, els primers pel mig del carrer i els segons per les dugues aceres laterals, segueixen carrer avall fins a perdre's en la fosca; i, mentres van allunyant-se, la veu aspra dels guardies repeteix incessantment les despòtiques paraules: ¡Atrás, paisano! ¡Atrás, paisano!

Del grupo de curiosos que ha quedat estacionat a la cantonada del carrer surten algunes paraules de commiseració, dèbils anatemes, protestes velades que am prou feines arriben a flor de llavi, però que és casi segur que's queden concentrades en els cors dels que intenten pronunciar-les: anatemes i protestes, odis i rencors que un dia esclataràn inevitablement a despit de totes les represions i tiranies.

M'allunyo del grupo pensant que'ls que van carrer avall, camí de la presó i escortats pels guardies, es troben en les mateixes condicions que aquells altres que en temps llunyans eren portats Boria avall escortats per la soldadalla: uns i altres sotmesos a un sistema inquisitorial. Els uns eren castigats, escarnits i exhibits mig nusos davant d'una multitud estúpida; i els altres són també castigats, escarnits pels seus guardians i exhibits no mig nusos però si lligats com animals feréstecs. I penso que un dia s'acabarà això d'anar carrer avall. Pot-ser molt prompte'ls acorralats, els escarnits de tots els temps, enlloc d'anar carrer avall escortats i amanillats pels guardies o per la soldadalla, pujaran carrer amunt amb el cap alt, am les mans lliures i disposats a acabar tots els escarnis, totes les infamies que's cometen en nom de la justícia...

J. USON

ESCLATS

Les autoritats no han permès que s'efectués una reunió pública de delegats de societats obreres pera posar en clar lo succeït a la sortida del miting del Palau de Belles Arts, de lo que en resultà l'agafada de varis obrers.

Comprenem que s'hagi privat la reunió.

Corre per aquí cada Trepoff...

En les eleccions pera diputats provincials darrerament efectuades ha quedat demostrat ben palpablement—ademés de tot lo repugnant de la bufo-tragi-comedia—que no és l'elector qui *ellegeix* a sos representants i si qui sols *els vota* per manament dels mateixos, i que la major part dels *votadors* voten, no per un ideal, sinó a favor de personalitats que, carregades de vanitat unes i de no gens

de vergonya altres, han sabut fer-se un prestigi entre mig de supersticiosos i babaus.

Efectivament; en els dos partits beligerants s'ha donat el cas de que les candidatures hagin sigut imposades pels quefes i que la major part dels vots hagin anat a favor dels d'un parell dels més guapos i no per igual a tots els candidats del partit.

No obstant, hi ha una nota simpàtica: Tant en els republicans com en els catalanistes, una bona part de la massa ha deixat de votar desenganyada ja de tanta farsa, lo que és una bona senyal de que no creuen ja en la virtualitat de la mentida, i lo que els predispone a seguir per altres viaranyes més drets i de resultats més positius.

Són molts ja'ls que estan convençuts de que la república no vindrà embolicada en papeletes electorals i molts també'ls que saben de sobres que la llibertat de Catalunya no serà pas obra de cap Rusiñol i comparsa. El món va fent sa via...

El poderós déu dels cristians, o viu en estat de catalepsia o se'ns ha tornat heretge. Ho fa creure el fet de que les tropes del czar de Rússia, després d'anar a la Mandchuria beneïdes pel seu papa i carregades de sants-cristos, medalles i escapularis, no tinguen prou cames pera fugir empaitades pels descereguts nippons.

I com que a Petersburg tampoc no les tenen totes i els reservistes es neguen a entrar en files i fins el representant de Déu en aquella terra té de fugir i amagar-se aterroritzat davant de l'increment que ha pres l'sport de les màquines de volar, és de creure que Déu ha deixat de la mà de Déu als cristians i s'ha tornat revolucionari.

La revolució russa sembla que va per bon camí, segons les últimes notícies vingudes d'aquell país.

Els pagesos s'han ajuntat al moviment revolucionari, demanant am les armes a la mà la repartició colectiva de les terres usurpades pels grans propietaris que les mantenen improductives, augmentant aixís la misèria d'aquelles extenses comarques.

Es bona senyal el que l'haleuada de la revolució surti de les ciutats, on generalment es produeix, i s'extengui als afores, ajuntant aixís en una mateixa aspiració l'obrer esclau de la terra i dels tallers pera poguer aterrar tots junts més fàcilment l'opressió capitalista que'ls ofega.

Amunt, germans, que amb el vostre esforç de rebeldia treballem per l'obra de l'humanitat explotada.

PALABRAS DE ALIENTO

La fuerza de las cosas, es decir, el conjunto de las condiciones económicas, hará indudablemente estallar, sea por una ó por otra causa, á propósito de cualquier hecho imprevisto, una de esas crisis súbitas que apasionan aun á los indiferentes; y veremos brotar en un momento la inmensa energía que ha ido poco á poco almacenándose en el corazón de los hombres por el sentimiento de la justicia violada, por los sufrimientos no endulzados, por los odios no satisfechos. Cada día puede ocurrir una catástrofe, y la situación está tan tirante que en todos los países sólo se espera una chispa, cualquier cosa, la más mínima, que se convierta rápidamente en la primera llamarada de la explosión final.

La despedida de un obrero, una huelga local, un asesinato fortuito, pueden ser causa de la revolución, lo mismo que una sola chispa puede incendiar un polvorín. Porque el sentimiento de solidaridad gana de día en día más terreno y todo movimiento social tiende á agitar la Humanidad entera. Hace algunos años apenas si existía algún obrero que se atreviera á proponer la *huelga general*. La palabra pareció bizarra, pero se la tomaba como la expresión de un sueño, de una esperanza quimérica, se repitió cada vez en voz más alta, y ahora tal fuerza va tomando, que hace temblar á los capitalistas del mundo entero. No; la huelga general no es un imposible. Los jornaleros ingleses, belgas, franceses, alemanes, españoles, americanos, austrianos, todos comprenden que depende de ellos solos el rehusar su trabajo á los patronos; y lo que hoy comprenden, ¿por qué no lo han de practicar mañana?

Un viento huracanado pasa sobre los pueblos como sobre el Océano; ¡esperemos la tempestad que se aproxima!

Frecuentemente acude á mi imaginación, como si aún la viera, el recuerdo de una hora tristísima de mi vida, en la cual la alegría profunda de haber obrado según los deseos de mi corazón se mezclaba á la profunda pena de una derrota. Hace más de veinte años de esto. La *Commune* de París se hallaba en guerra con las tropas de Versalles, y el batallón de que yo formaba parte había sido hecho prisionero sobre la meseta de Chatillon. Era de madrugada: un cordón de soldados nos rodeaba, y los oficiales burlones venían á hacerse el guapo delante de nosotros. Muchos de ellos nos insultaban, y uno de ellos, que sin duda llegaría con el tiempo á formar entre los elegantes charlatanes de la Asamblea, peroraba sobre la locura de los parisenses; nosotros teníamos otros cuidados que nos preocupaban más que escuchar su charla insulsa. Entre todos los oficiales, el que más llamó mi atención era un hombre sobrio de palabras, de mirada dura, cara de asceta, probablemente un hidalgo pelón del campo, educado por los Jesuitas. Se paseaba lentamente sobre el borde escarpado de la meseta, destacándose como una sombra feísima sobre el fondo luminoso de París. Los rayos del sol naciente tendían un velo de oro sobre los tejados y las torres; ¡jamás la bella ciudad, la villa de las revoluciones, me había parecido tan hermosa! «¿Veis bien vuestro París?—decía el sombrío oficial, mostrándonos con su sable el deslumbrante panorama.—Pues bien, no quedará de él piedra sobre piedra.»

Y repitiendo, como sus maestros, esta frase bíblica aplicada en otro tiempo á los habitantes de Nínive y de Babilonia, el fanático oficial esperaba sin duda que su grito de odio sería una profecía. Mas París no ha sido destruido: No solamente permanece *piedra sobre piedra*, sino que que aquellos que le hacían odiar á París, es decir, los 35.000 hombres asesinados en las calles, en los cuarteles, en los cementerios, no han muerto en vano, y de sus cenizas han brotado millones de vengadores. ¡Y cuántos otros «París», cuantos otros focos de revolución no han nacido por el mundo! Donde quiera que vayamos, en Londres ó en Bruselas, en Barcelona ó en Sidney, en Chicago ó en Buenos Aires, por todas partes encontramos compañeros que sienten y hablan como nosotros. Bajo la gran fortaleza construida por los herederos de la Roma cesárea y papal, el suelo está minado y por todos lados se espera la explosión. Encuétranse aún, como en el siglo último, gentes parecidas á Luis XV que, encogiéndose de hombros, dicen: «Después de mí, el diluvio.» Se sabe que quizás hoy, quizás mañana, sobrevendrá la catástrofe. Baltasar está en el festín, pero sabe perfectamente que los persas escalan las murallas de la ciudad.

Lo mismo que el artista, pensando siempre en su obra, la ve entera en su imaginación antes de trasladarla al papel ó al lienzo, lo mismo el historiador ve avanzar la Revolución social: para él está ya hecha. Y, sin embargo, no nos hacemos ilusión alguna: sabemos que la victoria definitiva nos ha de costar aún mucha sangre, muchas fatigas y grandes angustias. A la Internacional de los oprimidos responde otra Internacional de los opresores. Los sindicatos se organizan por el mundo entero para acapararlo todo, productos y beneficios; y para regimentar todos los hombres en un numeroso ejército de asalariados. Y estos sindicatos de millonarios ó industriales, católicos ó judíos, esperan, no sin razón, que por todo el poderío del dinero tenderán á su disposición los gobiernos y todos sus instrumentos de represión: ejército, magistratura y policía. Esperan también que por la habilísima evocación de los odios de razas y de pueblos conseguirán mantener á las turbas explotables en este estado de ignorancia patriótica é inocentona que sostiene la servidumbre.

En efecto; todos esos odios antiguos, esas tradiciones de viejas guerras y esas esperanzas de revancha; esta ilusión de la patria con sus fronteras y gendarmes, y las excitaciones diarias de los provocadores de oficio, soldados ó periodistas, todo esto nos hace presagiar muchas luchas todavía; pero las ventajas que hemos adquirido no nos las puede quitar nadie. Nuestros enemigos saben que persiguen una obra funesta, y nosotros sabemos que la nuestra es admirable; ellos se detestan entre sí, nosotros nos amamos; ellos pretenden hacer retroceder á la historia, nosotros avanzamos con ella.

Así, pues, los grandes días se anuncian. La Evolución se ha verificado; la Revolución no puede tardar. ¿No la vemos cumplirse constantemente bajo nuestras miradas por multitud de hechos?

Los trabajadores son el número; cuanto más convencidos estén de su fuerza, más fácilmente

y mejor se verificarán las revoluciones, y más pacíficas serán.

Finalmente; toda oposición deberá ceder, y, más aún, ceder sin lucha.

Llegará un día en que la Evolución y la Revolución se sucederán inmediatamente, como el deseo al hecho, como la idea á la realización, confundiendo en un solo y mismo fenómeno.

Así es cómo funciona la vida en todo organismo sano, sea el de un hombre, sea el de un mundo.

ELISEO RECLUS

Interpretacions artístiques

TEATRE

Hem arribat a un moment en que tot-hom se creu capaç de tractar en serio les qüestions socials, i en Rusiñol no ha volgut ser menós.

L'escriptor humorista, el poeta de les esterilitats, de les coses que moren, ha volgut també posar la mà en una cosa tant feconda i sana, tant grandiosament vivent com és l'obra de les reivindicacions socials. El que am la seva poesia sols pot fer vibrar el nirvósisme dels malats o amb el seu humorisme, molts cops grogler, fer riure a n'els satisfets, va proposar-se també commoure i va volguer fer drames, i, no satisfet encara, ha volgut presentar-nos ara en ells les lluites socials. I ens ha donat *La Lletja*.

Quin és el fruit d'aquet propòsit? Baix el punt de vista dramàtic, un esguerro; baix el punt de vista social, una ignocentada, i considerat humanament, una indignitat que sols pot excusar l'ignorancia o l'inconsciencia. Perquè indigne és (i la paraula és fluixa) proposar-se embrutar el record d'una dona admirable, d'una dona quina vida s'inspirà sols en l'amor, de la poetisa que, moguda per ideals grandiosos, consagrà en pro d'ells tota sa vida. Veritat és que la *Lletja* no's diu Lluïsa Michel, però l'alusió de l'autor és prou transparenta. Per si'ls datos de la vida de la propagandista francesa, que l'autor de *La Lletja* posa en aquesta obra, no posessin prou de relleu aquesta intenció, ho confirmaria la manera de presentar el personatge, en quina cara, vestir i pentinat ha tingut cuidado l'autor d'imitar els retrats coneguts de la popular *Verge Roja*, sense tenir en compte que'l tipus aixís presentat resulta impropis de una dona jove, que, com la protagonista del nou drama, encar que sigui *Lletja*, estima i desitja agradar.

Deixant per un moment aquest aspecte de l'obra i la seva significació social, vejem lo que és com a drama. Un grapat de personatges sense caràcter definit, que parlen tots impropisament, que obran, es belluguen, entran i surten sense altre justificació que'l capritxo de l'autor i sense altre fi que anar a parar a la solució que aquet s'ha proposat. En el primer acte, després d'unes inverosímils escenes d'exposició en les que intervenen personatges tant xabacans i impropis d'una obra seria com són el fracmàs i el pare de la *Lletja*, l'autor ens presenta aquesta com una dona il·lustrada i conscient, altruista, enamorada i assedegada d'amor, però tots els actes posteriors d'ella estan en completa oposició amb aquet caràcter. Una dona com la que'ns presenta no podrà mai, per les decepcions que sofreix, convertir-se en la dona repugnant que veiem després. La dona d'educats sentiments que vol ser en l'acte primer, no tant sols no podrà mai seguir les inspiracions d'un tipus asquerós i ruí com el del periodista, sinó que li serà impossible sostenir tracte amistós amb ell. I, no obstant, el veiem desde'l començament entrar i sortir de casa d'ella com si fos en la seva pròpia i tractar-se'ls dos casi com a germans. Si fals és el cambi d'ella vers el mal no és més justificat el seu retorn vers el bé, car el gastat recurs de la criatura que l'emociona en aquest sentit ha contribuït abans en boca del Bialó a excitar la seva enveja i el seu odi i decidirla a llençar-se en camí oposat.

Falsa és, doncs, per sa construcció i per sa essencia, l'obra basada en tals incoherencies, que alguns califiquen de fina observació psicològica.

Examinem ara quina és sa significació social. L'impressió que'l espectador pot treure d'aquesta obra és la de que'ls moviments revolucionaris de la classe obrera són perjudicials a la mateixa, i que aquesta es veu arrastrada a n'aquets actes per agitadors moguts tant sols per baixos sentiments, per movils criminals. L'autor de *La Lletja* no s'ha sortit d'una classe incapaç de comprendre d'altre modo la manera de sentir dels propagandistes de la Revolució. La seva manera de ser no'ls permet identificar-se amb els apòstols d'una idea. Què saben ells del gran dolor que avui envolcalla la vida i que corprén als homes capaços de sentir? Què saben ells del foc

que l'injusticia humana pot encendre en el cor dels que poden comprendre-la? I de l'alegria, què'n saben? El goig intens que dona un esperançador pervindre, vers el que am pas segur camina l'humanitat, ells no poden conèixe'l.

El senyor Rusiñol deixa veure en *La Lletja* lo superficialment que conceix i lo poc que sent les qüestions que's proposa tractar. Ademés de la falsetat del tipus de la protagonista com a dona, és fals el seu llenguatge com a propagandista, a la que l'autor ni ha sapigut tant sols redactar-li'l discurs d'excitació.

Tampoc convencerà a ningú de la capacitat de l'autor com a sociòlec les quatre vulgaritats posades en boca d'en Mateu, el president de «La Solidaridad», amb el que l'autor se proposava, sens dubte, conquerir als obrers, lo que no va conseguir perquè les frases retallades de periòdics ja no fan gaire efecte. Aquet personatge, que en el segon acte és contrari a la huelga i partidari dels de l'educació individual, sense veure que per obtenir això l'obrer necessita abans hores sobreres i bona alimentació, el veiem en l'acte tercer presidir la comissió d'huelguistes i discutir amb el fabricant de qüestions radicalíssimes i que res tenen que veure amb aquella huelga. Tot això pera donar lloc a que'l senyor Rusiñol, per boca de l'esmentat fabricant, pugui queixar-se de que'ls obrers les emprenguin contra'ls fabricants abans que contra'ls rentistes. Per lo vist, el senyor Rusiñol ignora encara lo que'ls obrers ja fa molt temps que saben, i és que si no hi haguessin fabricants, empreses de ferrocarrils, de mines, etc., no hi haurien tampoc capitalistes.

També diu aquet fabricant que, sentint-se fort pera el treball, no l'espanta una organització social com la que'ls obrers desitjen, però internament, pera conservar el prestigi d'amo, s'oposa a una reivindicació de dignitat que'ls obrers exigeixen, provocant aixís el conflicte final, que's presenta després d'unes quantes escenes pesadíssimes sense vida ni veritat, plenes les unes de divagacions absurdes de la protagonista i les altres de crids de mort i propòsits de violència, en els que's veu l'empenyo de l'autor en fer odiosa la causa dels huelguistes.

No extranyi'l senyor Rusiñol l'aculliment que per part dels obrers obtingué la seva obra: saben ja distingir lo que és or del llautó. Si vol tractar qüestions socials, no passi de l'*Escudellòmetro*, on, tractant-les en broma, sols serveixen pera fer riure als que no necessiten la realització d'aquell invent.

El desempenyo de *La Lletja* va ser bastant acurat per tots els actors que hi prengueren part.

JOSEP C. NOGUERA

Biblioteca d'AVENIR

De Felip CORTIELLA: Ptes.
El Cantor de l'Ideal 0'25
El plor de l'Auba 1
Dolora. Poema dramàtic en un acte. . . 1

De Maria VILA:
Vers la Societat Redimida. Conferència. 0'50

D'Octavi MIRBEAU:
Els Mals Pastors. Drama en cinc actes traduït per Felip Cortiella. . . 2

D'Enric IBSEN:
ROSMERSHOLM. Drama en quatre actes traduït per Felip Cortiella. . . 1

EN CASTELLÀ

De Felip CORTIELLA:
El Llanto del Alba 0'50
El Teatro y el Arte Dramático de nuestro tiempo. Conferència. 0'20

D'Octavi MIRBEAU:
Los Malos Pastores. Drama en cinc actes traduït per Felip Cortiella. 1
La Epidemia. Comedia en un acte traduïda per J. C. Noguera. 0'50

De Lluïa DESCAGES:
La Jaula. Quadro dramàtic traduït per Angel Saver. 0'50

De Pau HERVIEU:
Las Tenazas. Comedia dramàtica en tres actes traduïda per Angel Saver. . 1

Totes aquestes obres poden adquirir-se en l'Administració d'aquet periòdic i en la llibreria d'Antoni López, Rambla del Centre, 20. *Rosmersholm*, ademés, es pot adquirir en les principals llibreries i kioscos.

Als venedors i als corresponents se'ls farà'l 25 per 100 de descompte. S'ha de pagar per endavant.

IMPRENTA DE J. ORTEGA, SANT PAU, 96

07/46.71 Ave 9.7d
Res 58784